

	De Geo
vwo	Aardrijkskunde voor de tweede fase
Globalisering	
Antwoorden werkboek hoofdstuk 4	

www.degeo-online.nl

[vierde druk](#)

4 Drie global cities in de Verenigde staten

Oriëntatie

Opdracht 1 Overzicht hoofdstuk 4

-

Opdracht 2 Kennismaking K

a/b Eigen antwoorden.

- c Vanuit elk van de drie steden wordt grote invloed uitgeoefend op de rest van de wereld. In die steden staan gebouwen die symbolen zijn van de uitgeoefende macht.
- d Eigen antwoorden, onderbouwd met argumenten.

Opdracht 3 Urbanisatie K/I

- a Naarmate het ontwikkelingspeil stijgt, is de urbanisatiegraad hoger.
- b Naarmate de urbanisatiegraad groter is, is het urbanisatietempo lager.

Opdracht 4 Kenmerken K

Los Angeles: b, e, k en l.

New York: d, f, i en j.

Washington DC: a, c, g en h.

4.1 Knooppunten in mondiale netwerken

Opdracht 5 Spreiding megasteden K

- a Dan zouden er relatief veel steden afgebeeld zijn in de kernregio's.
- b In de kernregio's liggen tien megasteden.
- Noord-Amerika: vier steden: New York, Toronto, Chicago en Los Angeles
 - Europa: vier steden: Parijs, Londen, Rijn-Ruhrgebied en Moskou.
 - Japan: twee steden: Osaka en Tokyo.
- c Buiten de kernregio's liggen meer steden.

Opdracht 6 Global cities in de V.S. K/I

- a Op mondiaal niveau liggen de global cities in de kerngebieden.
- b Op nationaal schaalniveau liggen de global cities vooral langs de oost- en westkust.
- c Dat deze stad vrij laag in de rangorde staat op de schaal 1-12 van importantie van global cities.
- d New York.
- e Londen en Parijs.
- f Chicago.
- g De opkomende global cities liggen in het westelijke deel van Canada.
- h Opkomende global cities zijn economisch gezien concentraties van macht in groeiregio's. Ze zijn voor grote multinationale ondernemingen in de toekomst erg belangrijk. Evenementen worden door het internationale bedrijfsleven in ruil voor reclame en verkooppunten gesponsord. De bedrijven investeren daarom ook mee in accommodaties en gaan ervan uit dat een en ander zich gemakkelijk terugverdient in de groeiemarkten waarin de evenementen plaatsvinden.

Opdracht 7 Mainportregio K

- a
- 1 grote beroepsbevolking door hoge bevolkingsdichtheid
 - 2 uitwisseling van kennis door concentratie van economische activiteiten
 - 3 veel industrie en dienstverlenende bedrijven in het achterland
- b New York, Bridge Port, New Haven, Davisville, Albany, Salem, Wilmington en Philadelphia.
- c Tot de BosWash: figuur 4.4.

Opdracht 8 Netwerk van containerhavens K/I

- a Naar New York.
- b Een deel van de containers wordt op kleinere schepen geplaatst om vervoerd te worden naar de overige containerhavens. Die havens zijn voor de grotere containerschepen niet toegankelijk.

- c Intercontinentaal verplaatsingsnetwerk.
- d Hudson, Barge Canal, Grote Meren.
- e *Voorbeelden van juiste antwoorden:*
 - Schepen zijn te groot om verder stroomopwaarts te varen.
 - Vanuit Albany moeten containers zowel westwaarts als noordwaarts verder getransporteerd worden. Overladen is dus noodzakelijk.

Opdracht 9 Tarweproductie en knooppunten K/I

- a In de negentiende eeuw.
- b Spoorwegen. GB 191A.
- c Chicago. Daar werden landbouwproducten als tarwe deels overgeladen op schepen.
- d Een groei van de stadsbevolking is alleen mogelijk, wanneer de aanvoer van voedsel gegarandeerd is.
- e De spoorlijnen die in westelijke richting werden aangelegd, werden ook gebruikt om mensen naar het westelijker gelegen kolonisatiefront te vervoeren. Dat waren voor een deel immigranten die in New York arriveerden.

Opdracht 10 De ligging van Washington K/I

- a Op de kaart is zichtbaar dat een groot gedeelte van het stedelijke gebied in Virginia en Maryland ligt. Het met een stippellijn omgeven Washington DC is slechts een klein deel van de stad.
- b Ten westen van de stad liggen de Appalachen. In de tijd waarin schepen een belangrijk transportmiddel waren, is het moeilijk zo'n gebergte te passeren.

Opdracht 11 Gateways I

- a gateways via
 - 1 luchthavens,
 - 2 zeehavens,
 - 3 landtransport
- b Washington.
- c De stad heeft geen goede verbindingen met het achterland en met de zee en is economisch minder van belang.
- d In het noordoosten.
- e *Voorbeelden van een juist antwoord:*
 - 1 In het noordoosten van de V.S. wonen relatief veel mensen.
 - 2 In het noordoosten van de V.S. liggen relatief veel bedrijven, die behoefte hebben aan invoer van grondstoffen, halffabricaten en energiebronnen.
- f De global shift naar Oost- en Zuidoost-Azië kan tot een grotere in- en/of uitvoer leiden aan de westkust van de V.S.

Opdracht 12 Politiek K VERDIEPING

- a De antwoorden hangen samen met het moment, waarop de website geraadpleegd wordt.
- b De wetgevende macht (congress). Behalve het maken van wetten, houdt het congress hoorzittingen. De informatie wordt gebruikt in het wetgevende proces. Verder vindt er toezicht plaats op de uitvoerende macht. Het congress is erop gericht de stem van de bevolking en de staten te laten doorklinken in het beleid.
- c Ter beoordeling van de docent(e).

Opdracht 13 Terugblik op paragraaf 4.1 K

Goede stellingen: 2, 4, 6, 7, 8 en 10.

Foute stellingen: 1, 3, 5 en 9.

4.2 New York, Washington, Los Angeles en de migratie

Opdracht 14 Europese migranten K

- a De migratie vanuit Zuid- en Oost-Europa nam toe, terwijl uit het noorden en noordwesten van Europa minder immigranten kwamen.
- b New York.
- c De migranten uit Zuid- en Oost-Europa bleven veel meer bij elkaar wonen in aparte wijken.
- d In het midden van de twintiger jaren zie je een enorme daling van het aantal immigranten.

Opdracht 15 Immigratie na de Tweede Wereldoorlog K/IV

- a Uit Azië en Latijns-Amerika.
- b Oorzaak: Europa maakte vanaf het einde van de vijftiger jaren een grote economische groei door. Gevolg: De prikkel om te emigreren werd daardoor steeds geringer.
- c Situatie: Azië en Latijns-Amerika bleven lange tijd voor een groot gedeelte erg arm. Verklarend principe: Bij economische armoede zijn de pushfactoren groot om naar een rijker land te emigreren.

Opdracht 16 Bevolkingsgroepen in New York en Washington K

- a Een groot aantal Europeanen is in de negentiende en twintigste eeuw naar de V.S. geëmigreerd en in deze stad aangekomen.
- b Hoge geboortecijfers bij de Afro-Amerikanen.
- c Overheidsbeleid dat erop gericht was een bepaald percentage Afro-Amerikanen op te nemen in de hoofdstad.

Opdracht 17 Groeiverschillen New York, Los Angeles en Chicago I/K

- a *Voorbeelden van goede antwoorden:*
 - 1 De groei van New York begint eerder dan die van Chicago en Los Angeles.
 - 2 New York heeft meer inwoners dan Chicago en Los Angeles.
- b
 - 1 Voor de eerdere groei van New York ten opzichte van Los Angeles is belangrijk dat de relatieve ligging van Los Angeles pas erg laat in de negentiende eeuw verbeterde. De spoorlijnen werden immers aangelegd van oost naar west, waardoor de steden aan de westkust laat in de geschiedenis met de oostkust verbonden raakten.
 - 2 Voor het verschil in omvang kan gewezen worden op het feit dat New York de gateway was tot de V.S., waarbij nogal wat migranten bleven wonen in die stad. Verder speelt de rol van het achterland mee. En eerdere groei. New York heeft een groot, sterk verstedelijkt achterland. Maar ook een achterland met hoogontwikkelde, moderne landbouw.
- c Chicago fungeerde als een soort draaischijf. Goederen uit de omgeving van Chicago werden via die stad naar New York getransporteerd en omgekeerd. In beide steden zorgen de goederenstromen voor groei van economische activiteit (aanvoer/overslag). Dat trekt mensen aan. Het zijn twee steden die elkaars economische ontwikkeling ondersteunden.

Opdracht 18 Migratie en economie K/I

- a Door de grote immigratie was het aanbod van arbeidskrachten groot en daardoor was het loonniveau relatief laag. Ondernemingen profiteerden hiervan.
- b De binnenlandse migratie van Afro-Amerikanen vanuit het zuiden van de V.S. naar het noordoosten.
- c *Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:*
 - 1 De werkgelegenheid voor relatief laag geschoolden is verdwenen naar lagelonenlanden.
 - 2 Laagopgeleiden vinden vooral flexibel werk in tijden dat de stedelijke economie goed draait. Is er minder economische activiteit, dan staan deze arbeidskrachten het eerst op straat zonder werk.

Opdracht 19 Spaanstaligen in New York City I

- a In de Bronx.
- b In W4 staat alleen de stad New York; op GB 195B staat de agglomeratie uitgebeeld. Buiten de stad, maar in de agglomeratie, vind je wijken met een nog hoger percentage hispanics. De percentages in W4 liggen soms ook hoger; in GB 195B is per wijk een gemiddelde gegeven; in W4 per deel van wijken.
- c Kettingmigratie (volgmigratie).
- d Invasie-succes.
- e *Voorbeelden van goede antwoorden:*
 - 1 de aanwezigheid van goedkope huurwoningen
 - 2 de aanwezigheid van mogelijkheden voor werk in de nabijheid

Opdracht 20 Terugblik op paragraaf 4.2 K

- a A = Europa; B = Azië; C = Midden-Amerika
- b A = Europa: New York; B = Azië: Los Angeles; C = Midden-Amerika: Los Angeles.

4.3 De ruimtelijke geleding van New York, Washington en Los Angeles

Opdracht 21 Skyline Amerikaanse steden K/I

- De wolkenkrabbers van het CBD zijn beeldbepalend voor de skyline van de steden in de V.S. In Europese steden zie je een skyline van grotendeels historische gebouwen met een enkele wolkenkrabber.
- in het CBD
 - in de edge cities
- financiële activiteiten
 - managersactiviteiten van multinationale ondernemingen
- Oorzaak: De enorme vraag naar grond gaat gepaard met hoge grondprijzen.
Gevolg: Daarom wordt de grond in het CBD zo intensief mogelijk benut.
- Dat maakt het gemakkelijker om met elkaar te communiceren/overleg te plegen/te netwerken. Clusters.

Opdracht 22 Migratiestromen K/I

- suburbanisatie naar het buitengebied
 - gentrification naar het gebied vlak bij het CBD
- Enerzijds zijn er de blanken die steeds verder van de stadscentrum willen wonen i.v.m. betere woningen en meer ruimte. Anderzijds zijn er dinkies en yuppies die graag in het centrum willen wonen vanwege de nabijheid van werk en cultuur.
- In de edge cities.
- In het overgangsgebied.

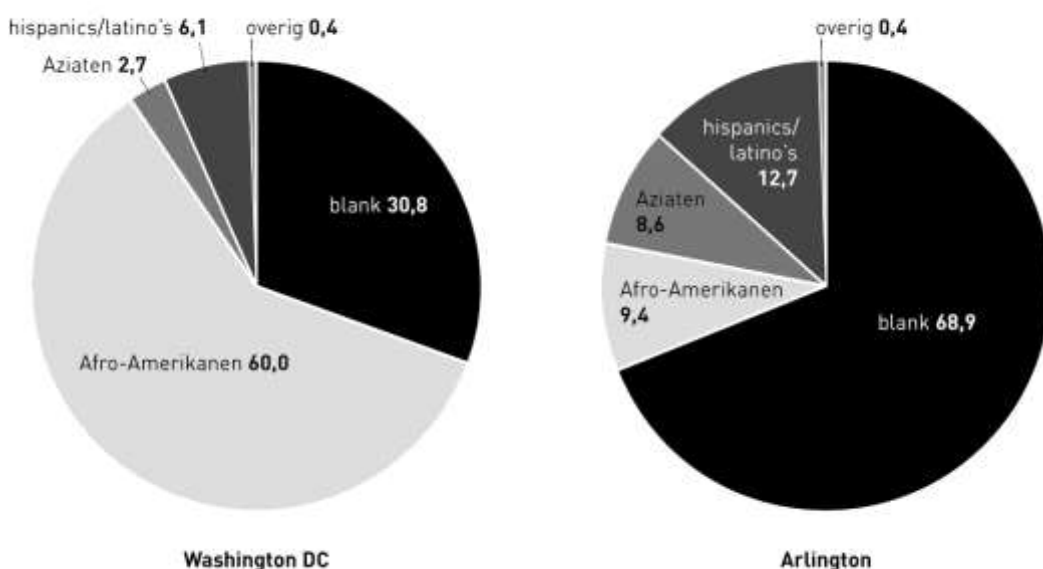
Opdracht 23 Empire State Building K/I

- Voordeelden van een goede antwoorden:
 - Minder lokaal verkeer.
 - Gemakkelijke onderlinge bereikbaarheid van bedrijven en instellingen.
- Vanuit de omgeving zullen veel forensen dagelijks naar de centra moeten, hetgeen (zeker bij gebrekkig openbaar vervoer) tot veel verkeersoverlast kan leiden (congestie).
- Om te voorkomen dat het CBD dichtslibt/om congestie te voorkomen.

Opdracht 24 Washington DC en Arlington vergeleken K/I

- W6A** Bevolkingssamenstelling van Washington DC en Arlington in procenten.

Bevolkingssamenstelling van Washinton DC en Arlington in procenten

Voorals het percentage blanken is in Arlington groter dan in Washington DC. Het percentage Afro-Amerikanen is er juist groter.

- b Arlington kent een hogere concentratie van mensen met een hoge overheidsfunctie. Die functies zijn tot nu toe voornamelijk in handen geweest van blanke Amerikanen. Bovendien is Washington DC een gedeelte van Washington, waar armere Afro-Amerikanen woonden met een hoger geboortecijfer.

Opdracht 25 Edge cities rondom New York K

- a New York, de Bronx, Brooklyn, Queens en Richmond.
 b CBD en overgangszone
 c Westchester: White Plains
 Nassau County: Hempstead
 Bergen County: Saddle River
 Morris County: Parsippany
 d De afstand op de kaart is 7 cm. Bij een schaal van 1 : 460.000 komt 1 cm overeen met 4,6 km. In werkelijkheid bedraagt de afstand dan: $7 \times 4,6 \text{ km} = 32,2 \text{ km}$.
 e Fout, dat geldt alleen voor Saddle River. In de andere edge cities vind je blank-zwarte bevolking dan wel blank-Aziatische bevolking.

Opdracht 26 Gentrification in Los Angeles K

- a De verdringing van mensen met een lage maatschappelijke status (qua opleiding/inkomen) door mensen met een hoog opleidingsniveau en inkomen na de verbetering van (woningen in) wijken.
 b Koreatown ligt ten westen van het CBD.
 c Koreatown ligt in het overgangsgebied van de stad.
 d In het eerste decennium van de eenentwintigste eeuw zijn de prijzen van huizen sterk gestegen.
 e Uit de tekst van W8 blijkt dat de Koreanen de ondernemende (rijkste) bevolkingsgroepen zijn en dat de latino's uit de andere wijken het bediende personeel zijn.

Opdracht 27 Tysons Corner K/I

- a 1 Washington heeft voornamelijk een politieke en militaire functie en is niet zozeer een economisch knooppunt.
 2 De industrie zal zich bij voorkeur vestigen bij vaarwater. Deze edge city ligt ver van de rivier de Potomac.
 b Er zijn veel kantoren zichtbaar, veel detailhandel (veel winkelgebieden). Het voorzieningenniveau is hoog (hotels, winkelcentra). Het gebied is goed bereikbaar via snelwegen. Er is een vliegveld aan de westzijde.

Opdracht 28 Gettovorming in Los Angeles K/I

- a Ruimtelijke segregatie. De zwarte bevolking is zeer sterk geconcentreerd in bepaalde stadsdelen (South Central) van Los Angeles. In andere wijken wonen nauwelijks zwarten.
 b Door de scheiding van woonwijken voor arm en rijk komen mensen van verschillende achtergrond tegenover elkaar te staan.
 c Veel migranten zijn laaggeschoold en worden aangetrokken door de stad. Ze kunnen nooit een vaste baan krijgen, maar kunnen tijdelijk werk of flexibel werk doen.

Opdracht 29 Migratie een zegen? I/V

In waarderende vragen dient een afweging voor te komen. Bij deze vraagstelling zou dat een afweging kunnen zijn tussen bijvoorbeeld enerzijds de positieve effecten van migratie (economische groei door beschikbaarheid van goedkope arbeidskrachten, de beschikbaarheid van flexibele arbeidskrachten in het tijdperk van globalisering en de mogelijkheid zich in de samenleving op te werken) en anderzijds negatieve effecten (segregatie of polarisatie tussen groepen, tijdelijke werkloosheid, geringe kansen op de arbeidsmarkt in global cities). De afweging hangt samen met het eigen normen- en waardenpatroon van leerlingen.

Opdracht 30 Nieuwe en oude economie K/I VERDIEPING

- a **W9A** Kenmerken van de oude en de nieuwe economie.

A Algemene karakteristieken

Aspect
markten

Oude economie
stabiel

Nieuwe economie
dynamisch

schaal concurrentie	1 = i. nationaal	2 = n. wereldwijd
organisatievorm	3 = b. hiërarchisch	4 = j. netwerk
potentiële geografische mobiliteit	5 = f. laag	6 = c. hoog
competitie tussen regio's	laag	hoog

B Organisatie bedrijven

Aspect	Oude economie	Nieuwe economie
productiewijze	massaproductie	flexibele massaproductie
sleutelfactor	7 = e. kapitaal/arbeid	8 = d. innovatie/kennis
technologie	9 = h. mechanisatie	10 = a. digitalisering
bron competitief voordeel	schaalvoordelen	innovatiekwaliteit/tijdig bereiken markt
belang research en innovatie	laag	hoog
relatie met andere ondernemingen	beperkt	zeer groot

C Arbeidskracht

Aspect	Oude economie	Nieuwe economie
doel	volledig werk	inkomen en hoger loon
vaardigheden	één vaardigheid	levenslange educatie
relatie arbeid-manager	tegengesteld	samenwerking
aard werk	11 = m. vast	12 = g. marktgericht met risico

D Rol overheid

Aspect	Oude economie	Nieuwe economie
relatie onderneming-overheid	13 = k. overheid schrijft voor	14 = l. overheid stimuleert
regulering	voorschriften en controle	innovatie en groei marktconforme en flexibele regels

- b In de oude economie zijn investeringen in fabrieken en arbeiders voor de productie van groot belang. Tegenwoordig kijkt men eerder naar kennis en innovatie voor de hypermoderne researchindustrie. Vroeger had men een baan voor het leven en dus ook vast werk. Tegenwoordig hopt men van baan naar baan: je loopt het risico om binnen een paar jaar op straat te staan door nieuwe vindingen die jouw werk overbodig maken.
- c Massachusetts. Boston.
- d New York heeft van oudsher ook oude industrieën langs het havenfront. Die horen niet bij de nieuwe economie. Boston is een universiteitsstad en jonger: trekt veel innovatieve bedrijven aan: dus hoge score.
- e Bijna alle staten in de top tien liggen in het noordoosten, uitgezonderd California en Colorado.
- f Bijna alle staten liggen in het midden van de V.S.
- g Deze staten liggen ver van de global cities en de grote steden aan de kusten met nieuwe cultuurelementen en innovatie. Bij de kust is meer competitie tussen de steden onderling en zijn er meer contacten met de rest van de wereld.

Opdracht 31 Terugblik op paragraaf 4.3 K/I

- a **W11A** Kenmerken stadsdelen.

Stadsdeel	Kenmerken
CBD	f. hoogste grondprijzen
overgangsgebied	b. congestie
stedelijke omgeving	c. gated community
	a. gentrificatie
	e. vestiging door suburbanisatie
	d. edge city

- b *Voorbeelden van goede antwoorden bij verandering ruimtelijke opbouw:*
- 1 het verdwijnen van arbeidsintensieve industrieën uit overgangszones (uitschuiving naar omgeving/andere delen V.S. en lagelonenlanden)
 - 2 de verplaatsing van haven terreinen richting zee
 - 3 de concentratie van front offices, managementactiviteiten en mondiale financiële instellingen naar het CBD
 - 4 het ontstaan van gated communities
- Voorbeelden van goede antwoorden bij polarisatie:*
- 1 gentrification
 - 2 toename van de tegenstellingen tussen flexibele, laagopgeleide arbeidskrachten en mensen met hoog gekwalificeerde banen
 - 3 het ontstaan van getto's en gated communities vlak bij elkaar

Afsluiting

Slotopdracht

- a A clustering-ruimtelijke segregatie-sociale polarisatie
B megalopolis-megastad-wereldstad
C edge city-metropool-stedelijk netwerk
D gated communities-innovatie-kosmopolitisme
E functionele regio-mainportregio-ruimtelijke segregatie
 - b De begrippen die niet in het rijtje thuishoren, zijn onderstreept.
A clustering-ruimtelijke segregatie-sociale polarisatie
B megalopolis-megastad-wereldstad
C edge city-metropool-stedelijk netwerk
D gated communities-innovatie-kosmopolitisme
E functionele regio-mainportregio-ruimtelijke segregatie
- Toelichting:
- A Clustering heeft betrekking op de vestiging van instellingen en bedrijven; de andere twee begrippen niet.
 - B Wereldstad wijst op de relaties met andere steden. Dat element zit niet in de overige twee begrippen.
 - C Een edge city is een deel van een stedelijk gebied. Bij de overige twee gaat het om relaties tussen stedelijke gebieden.
 - D Kosmopolitisme is gekoppeld aan de cultuur van mensen in gated communities. Innovatie niet.
 - E De eerste twee begrippen hebben betrekking op relaties tussen steden. Ruimtelijke segregatie heeft betrekking op woonwijken binnen steden.
- c A gentrification
B knooppunt
C mainportregio
D gentrification
E hub- en spokesnetwerk
 - d Onderlinge controle!

Extra Casus Metropolen

Opdracht 1

- a -
- b A 3. bevolkingsaantal in de stad
B 2. bevolkingsaantal in het metropoolgebied
C 7. percentage vreemdelingen
D 4. kosten van levensonderhoud
E 5. metrosysteem, gebaseerd op het aantal mensen dat daar jaarlijks gebruik van maakt
F 6. vliegvelden, gebaseerd op het jaarlijkse aantal passagiers
G 1. aantal miljardairs
- c *Voorbeelden van een goed antwoord:*
3. bevolkingsaantallen in de stad: zegt iets over de hoogte van het voorzieningenniveau
5/6 metrosysteem/vliegvelden: infrastructuur zegt iets over de intensiteit van de vervoersstromen van, naar en in de stad
- d *Voorbeelden van een goed antwoord:*
7. percentage vreemdelingen: bepaling van welke groepen tot vreemdelingen behoren
1. het aantal miljardairs is relatief klein: hoe groot is hun invloed op ontwikkeling van de stad?
- e *Voorbeelden van een goed antwoord:*
1 soort bedrijven, bijvoorbeeld het aantal dienstverlenende bedrijven
2 de ligging aan de kust/belangrijke vaarroute, geografische ligging in kaart brengen

Opdracht 2

- a Londen, Parijs, New York en Tokyo.
- b In de kernlanden.
- c financiën

- d bij de gammasteden
- e Abidjan, Bombay, Calcutta, Delhi, Karachi, Oslo, St. Peterburg, Vancouver, Las Vegas
- f Er wordt gebruikgemaakt van andere criteria.
- g Het hangt van het gebruikte criterium en van de meewegende factor af op welke plaats metropolen voorkomen in een ranglijst.